

Vladimir Uremović

EDO LOVRIĆ

(sudac, sveučilišni profesor i rektor Zagrebačkog sveučilišta)

Prof. dr. sc. Edo Lovrić je rođen u Crikvenici u kući broj 39 (sada Kačićeva 5) 30. srpnja 1866. godine. Umro je i pokopan u Zagrebu 1951. godine. Otac mu se zvao Eduard, a majka Lucija rođ. Car. Osnovnu školu je pohađao u Crikvenici, a gimnaziju u Senju i Rijeci gdje je 1886. godine maturirao zajedno s Antunom Rigonijem koji je kasnije, tj. od 1914. do 1941. god. bio župnik u Crikvenici. U svim razredima bio je prvi ili jedan od najboljih učenika. Od listopada 1886. godine polazio je i slušao pravo na Državoslovnom fakultetu u Zagrebu kroz 4 godine i položio sve propisane državne i stroge ispite (rigoroz). Dana 12. lipnja 1891. godine stekao je doktorat i bio promaknut u doktora prava (pravnih znanosti).

Uskoro, tj. 1. kolovoza 1891. godine stupio je u službu vježbenika kod Kotarskog suda u Zagrebu. Uredno je napredovao pa je sudački ispit položio mjeseca studenoga 1892. godine. U veljači 1893. godine imenovan je sudbenim pristavom II. klase extra statum te je kao takav u travnju iste godine dodijeljen Hrvatskoj zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu. Tu se je istodobno, povrh redovitog službenog poslovanja, pripravljaio za habilitaciju na pravu u državnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1895. imenovan je vladinim perovođom nižega, a 1898. godine perovođom višega činovničkog razreda. Uz službeni posao bavio se potanje proučavanjem raznih pitanja kanonskog prava. Koncem godine 1900., na prijedlog profesorskog zbora pravnoga i državoslovnog fakulteta u Zagrebu dodijeljena mu je dozvola predavanja (*venia legendi*) iz prava Katoličke crkve s osobitim obzirom na naše partikularno pravo i pravo Grčko – istočne kao i ostalih, zakonom priznatih crkava u Kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. Tada je počeo predavati na Katedri za pravo Rimokatoličke crkve i pravo Grčko – istočne crkve (*Jus Ecclesiae Catholicae et Jus Ecclesiae Graeco – orientalis*).

Na istoj Katedri je od akademske godine 1901./02. do 1903./04. Edo Lovrić vodio nastavu iz materije Ženidbeno pravo (obiteljsko pravo – *Jus matrimoniale*) u svojstvu priv. docenta. Od akademske godine 1903./04. preuzeo je cjelokupnu nastavu na Katedri, uključujući i kanonsko pravo. On je, naime, u listopadu 1903. godine imenovan suplentom za profesorsku stolicu kanonskog prava. 3. studenog 1903. godine imenovan je izvanrednim, a 9. ožujka 1906. godine redovnim profesorom za Pravo Katoličke crkve i Grčko – istočne crkve. Od tada, u tom svojstvu vodi nastavu sve do 1938./39. kad je umirovljen. Ali i od tada, zbog potreba na fakultetu sve do 1944./45. sudjeluje u nastavi kao honorarni nastavnik.

Kao redovni sveučilišni profesor bio je u 3 navrata (mandata) u školskim godinama 1907./08., 1922./23. i 1930./31., dekan Pravoslovnog i Državoslovnog (pravnog) fakulteta.

Isto je tako u 2 navrata (mandata) školske godine 1913./14. i 1937./38. bio rektor magnificus Hrvatskog sveučilišta u Zagrebu.

Iako nije bio svećenik, bio je praktični vjernik. Nikad se nije ustručavao javno manifestirati svoje katoličko uvjerenje. Bio je pravi hrvatski rodoljub. U profesionalnom radu bavio se je proučavanjem, edukacijom i primjenom pravnih znanosti, ali jednako tako i vjerskim i povijesnim znanostima. Isto se odnosi i na primjenu i praktičan rad u društvenom i humanitarnom poslu.

Napisao je i publicirao mnogo znanstvenih radova, a u tom znanstvenom radu posebnu je pažnju obratio istraživanju i obradi ženidbenog prava i kodifikaciji kanonskog prava. Glavna su mu djela: Studija iz ženidbenog prava, 1898.; Ženidba i njezini bitni elementi, 1930.; Kanonsko pravo (obzirom na Codex), 1927.; Hrvatski glagoljski notari i njihove notarske knjige, 1911. Publicirao je i velik broj manjih znanstvenih članaka jer je surađivao u stručnim i znanstvenim časopisima. Posebno je bio aktivan i plodan u stručno – znanstvenom časopisu “Mjesecnik” čiji je bio dugogodišnji urednik. Napisao je i mnogo članaka o životu i radu zaslužnih muževa.

Za Crikvenicu je posebno značajan njegov rad “Sjedište oblasti u Vinodolu” iz 1907. godine. Time on afirmira Crikvenicu kao sjedište i središte oblasti u Vinodolu. Tom djelu je predgovor napisao dr. Ivan Kostrenčić iz bečke carske biblioteke i osnivač i ravnatelj Sveučilišne i nacionalne čitaonice u Zagrebu. Znanstveno, stručno, argumentirano, povijesno i pravno to je jedan od prvih cjelovitih radova koji obrađuju Crikvenicu s više aspekata. Analiziraju se povijesne činjenice i vizionarski se iznose kasnije ostvarena dostignuća Crikvenice.

Kao dugogodišnji sveučilišni profesor u općenju sa svojim đacima, studentima i suradnicima bio je vrlo prijazan i ljubazan, a od svojih kolega, znanaca i prijatelja veoma cijenjen i poštovan. Na poziv vlasti, ali i vlastitom pobudom, uspješno je vršio druge važne funkcije i dužnosti. Bio je član mnogih povjerenstava i komisija, ali i član u stručnim i društvenim organizacijama.

Posebno treba naglasiti da je bio osnivač i predsjednik Udruge javnih činovnika te dugogodišnji ravnatelj Činovničke štedionice. Bio je, dakle, i istaknuti socijalni radnik zemaljskog (hrvatskog) značaja. U prelaznom razdoblju 19. u 20. stoljeće Crikvenica od poljoprivrednog, ribarskog, građevinskog i prometnog gospodarstva doživljava nagli sudbonosni i presudni preobražaj u turističkom razvoju. U tom je istom razdoblju Crikvenica iznjedrila nekoliko vrhunskih intelektualaca i odličnika među kojima i Edu Lovrića. Značajke su tih intelektualaca bile da su zbog svojih izvanrednih osobnih i znanstvenih kvaliteta zauzimali visoke stručne, znanstvene, ekonomske, prosvjetne, kulturne i društvene položaje na nacionalnoj i državnoj razini. Istodobno su znatno pridonijeli svojim nesebičnim zalaganjem i radom da se Crikvenici omogući brzi procvat i razvoj u društvenom i gospodarskom pogledu. Istodobno su ti crikvenički intelektualci uvelike zainteresirali i svoje kolege prijatelje, koji su također zauzimali visoke položaje i utjecaje u vlasti i gospodarstvu, da zajedno potiču napredak Crikvenice riječju, pismom i djelom. Te su svoje utjecajne prijatelje dovodili u Crikvenicu na odmor i oporavak. Tu su im zorno predložili mogućnosti razvoja Crikvenice što su ovi zdušno prihvatili i svojim zalaganjem znatno pridonijeli da Crikvenica meteorski brzo dosegne turistički domet europskog značaja.

Zbog ovih osobina Edo Lovrić je naročito u rodnoj Crikvenici uživao opće poštovanje i zahvalnost. Očito je bilo da se je za njezin boljitak i napredak uvijek s ljubavlju brinuo. Bio je promicatelj i suradnik mnogih korisnih djelatnosti. Uz to je mnogima pružao pomoć, a naročito mladim talentiranim učenicima i studentima u ishođenju stipendija. Slovio je zato kao dobrotvor do granica svojih materijalnih i moralnih mogućnosti. Vrlo je vrijedan i njegov doprinos napretku Narodne knjižnice i čitaonice te ogranaka Matice hrvatske u Crikvenici. Naročito treba istaknuti da je bio mnogostruki donator i dobrotvor izgradnje i uređenja crkve sv. Antona na Gorici u Crikvenici. Posebno se to odnosi na vitraže i oltare. Poklon Ede Lovrića je, uz ostalo, i srednji prozor u boji za svetište (u apsidi crkve) koji prikazuje bezgrešno začeće B.D.M., a koji je postavljen 15. travnja 1935. godine. Izgradio ga je akademski slikar Antonini, a radove izveo Ivan Marinković iz Zagreba. Iz ovog je vidljivo da je uz svoj ogromni znanstveni, društveni i socijalni rad uvijek nalazio vremena za svoju rodnu Crikvenicu i njen napredak i afirmaciju. Na svim svojim službenim položajima Edo Lovrić je za svoj uspješan rad stekao zaslužena priznanja. Isto se odnosi i na njegov stručni, znanstveni i neobavezni rad. Od državnih vlasti je 1926. god. odlikovan Ordenom sv. Save II. stepena, a koncem 1937. god. Ordenom jugoslavenske krune II. stepena. Za javne zasluge Sv. Otac Papa Pijo XII. odlikovao ga je i imenovao 1939. godine vitezom sv. Grgura Velikog. To je odlikovanje odjeknulo radosno u hrvatskom narodu.

SAŽETAK

Edo Lovrić rođen je u Crikvenici 1866. godine, a umro u Zagrebu 1951. godine. Školovao se u Crikvenici, Senju i Rijeci, a studij prava je završio u Zagrebu gdje je 1891. doktorirao. Radni je vijek započeo na sudačkim poslovima, ali je ubrzo počeo predavati na visokim školama, potom i na Sveučilištu gdje je u tri mandata bio rektor Sveučilišta. Napisao je i objavio mnogo znanstvenih radova, ponajviše o tematici kanonskog i ženidbenog prava, ali se zanimao i za druge pravne teme. Značajan mu je rad i "Sjedište oblasti u Vinodolu", kojim je afirmirao Crikvenicu kao sjedište i središte vinodolske oblasti. Osnivač je i neko vrijeme predsjednik Udruge javnih činovnika te dugogodišnji ravnatelj Činovničke štedionice. Zaslužan je, zajedno s drugim uvaženim crikveničkim javnim i kulturnim radnicima, za brzi procvat Crikvenice, razvoj njezina gospodarstva i društvenog života. Zato je u Crikvenici uživao veliki ugled i poštovanje.

LITERATURA:

- Laszowski, Emilij, Gorski kotar i Vinodol, Matica Hrvatska, Zagreb 1923.
- Brozović, Brozo, Vinodolska knežija i morsko kupalište, Tisak zaklade Tiskare "Narodne novine", Zagreb, 1938.
- Lovrić, Edo, Sjedište oblasti u Vinodolu (Crikvenica – Novi), Crikvenički općinari, Crikvenica, 1907.
- Rigoni, Anton, Liber memorabilium, Arhiv župe B.D.M. u Crikvenici (1914. – 1941.), Crikvenica (manuskript).
- N.N. Spomenica u povodu 300. godišnjice Sveučilišta u Zagrebu II, Zagreb, 1969.
- Kronika (ljetopis) Samostana sv. Antona Padovanskog u Crikvenici II. dio 1958. – 1973., str. 14.

N.N.: Senjsko – modruška nadbiskupija, Svezak III: dekanat Crikvenica.

Krištafor, Vladimir, Jurdana, Stanko i Uremović, Vladimir, Turistička Crikvenica 1888. – 1988.,
Privredni vjesnik, Zagreb, 1988.

N.N., Imenik dostojanstvenika, činovnika i javnih službenika kraljevine Hrvatske i Slavonije, Izd.
Kralj. Hrv.–Slav.–Dalm. Zemaljske vlade, Zagreb, 1896.